

Primer za zgled drugim

Metalke je skupno z drugimi zainteresiranimi delovnimi organizacijami sprejela obveznost, da ustanovi konzorcij za Arabski zaliv. Konzorcij sestavlja 18 članov, ki so združili sredstva oziroma so si med seboj razdelili stroške akvizicij, ki znašajo letno 300.000 dolarjev. Sredstva so člani Metalkega konzorcija združili na samoupravnih osnovah, torej s posebnim samoupravnim sporazumom. Konzorcij ima upravni odbor, ki ima vse samoupravne pravice, da imenuje ali zamenja vodstvo, na drugi strani pa lahko vsak član konzorcija neposredno sklepa posle, ali pa se več članov dogovori med seboj za skupni posel. V vseh spornih primerih poseže vmes upravni odbor konzorcija, ki načeljuje skupnemu predstavništvu za Arabski zaliv.

Od kje pobuda za ustanovitev konzorcija? Republiška gospodarska zbornica je že pred meseci pripravila prednostni vrstni red za zunanjetrgovinsko menjavo slovenskega gospodarstva z nekaterimi najbolj zanimivimi deželami v razvoju. Šele kasneje pa je prišla na vrsto pobuda za ustanovitev konzorcijev, ki naj bi po samoupravnih poti oblikovali tako sodelovanje. Od skupno 15 načrtovanih konzorcijev za nastop v deželah v razvoju, je bilo do konca lanskega leta ustanovljenih pet, med njimi tudi konzorcij Metalke za Arabski zaliv.

Ob tem velja posebej opozoriti na to, da konzorciji še zdaleč niso »zaprte gospodarske institucije«, pač pa so odprti za vse tiste delovne organizacije, ki bi se jim želele pridružiti in skupno z ostalimi podjetji nastopati na tržiščih dežel v razvoju. V skladu z zaključki predsedstva CK ZKJ je bil tudi v Sloveniji lani sklenjen samoupravni sporazum o združevanju sredstev za skupni nastop slovenskega gospodarstva na tržiščih dežel

v razvoju. Tako so nekatere delovne organizacije, med njimi tudi Metalke, zbrale najprej 20 milijonov, nato pa še 50 milijonov dinarjev, dokler ni ta vsota pri vlaganju upravljavcev Ljubljanske banke sčasoma narasla na 250 milijonov dinarjev. Od te vsote je bilo lani izkoriščenih za skupni nastop na tržiščih dežel v razvoju okrog 70 milijonov dinarjev.

Sredstva tega, doslej prvega tovrstnega samoupravnega sporazuma v državi, imajo vlogo dopolnilnih kreditnih vlaganj v skupna in lastna podjetja ter predstavništva v deželah v razvoju. Poleg tega naj bi zainteresirani z njimi pomagali pri financiranju dragih tržnih raziskav in pri uresničevanju zahtevnih načrtov, ki jih posamezne delovne organizacije, kar velja tudi za Metalke, same za skupni nastop na tržiščih dežel v razvoj, brez dvoma ne bi zmogle.

Morda se to v zvezi z uresničevanjem akcije o perspektivnem razvoju dohodkovnih odnosov med trgovino in proizvodnjo, za katero se ogrevalo že lep čas, je treba pozdraviti pobudo Metalke, ki je doslej pokazala vso pripravljenost, da se na samoupravnih osnovah poveže s proizvodnjo. Tako je samo do druge polovice lanskega leta sklenila več kot 40 samoupravnih sporazumov o dohodkovnih odnosih med trgovino in proizvodnjo, prav tako pa je uresničila specializacijo in delitev nastopanja na tujih tržiščih z nekaterimi svojimi poslovnimi partnerji.

Toda, predstavniki Metalke menijo, da se pri uveljavljanju dohodkovnih odnosov med trgovino in proizvodnjo pojavlja kup težav. Velik problem pri povezovanju trgovine in proizvodnje je lani predstavljala (tako bo verjetno nekaj mesecev tudi letos) neusklajenost nekaterih na novo sprejetih zakonov z ustavo in zakonom o združenem delu

Tako, na primer, zakon o zavarovanju plačil onemogoča ugotavljanje dejanskih stroškov, delitev rizika itd. Precejšnjo ovira za hitrejšo povezovanje in za vzpostavitev dohodkovnih odnosov med trgovino in proizvodnjo — tako sodijo v Metalke — je tudi od 1971. leta z odlokom ZIS zamrznjena trgovska marža.

S takim načinom medsebojnega sporazumevanja in dogovarjanja, kot ga je ubrala Metalke, bi morali slediti tudi v drugih naših trgovinskih delovnih organizacijah, saj se moramo zavedati, da ne samo v okviru republike, ampak v vsej državi, še močno zaostajamo z akcijo oblikovanja in uresničevanja dohodkovnih odnosov med trgovino in proizvodnjo. Metalke je resda korak pred ostalimi, toda ostali »prizadejati« ne bi smeli več toliko zaostajati za njo. Poučen primer, ki pa ga zlepa ne kaže zavreči.

I. V.

Širši nadzor

V Ljubljani pravkar poteka sprejemanje samoupravnega sporazuma o načinu oblikovanja, delu in pristojnosti skupščine skupnosti in njenih organov, za izvedbo programa gradnje objektov družbenega standarda, na območju ljubljanskih občin. Z drugimi besedami: ustanovila se bo Skupščina skupnosti za izvedbo programa drugega samoprispevka. Sporazum o načinu oblikovanja skupščine mora biti sprejet do konca februarja, da se bo skupščina lahko sestala že v začetku meseca marca.

Razlogi, ki terjajo čimprejšnjo ustanovitev skupščine in njenih organov so zelo tehtni. Sredstva se zbirajo v skladu Samoprispevka II že od januarja letošnjega leta. V občinah Bežigrad in Šiška gradijo domova za ostarele občane, ki bosta zgrajena že v sredi le-

V Stari Ljubljani gospodinjsko kuharski tečaj in tečaj ročnih spretnosti — pletenje in kvačkanje

Napoved - Start

Tečaj, ki ga je napovedalo Društvo prijateljev mladine Stara Ljubljana je zavozil na tir. Zanimanje zanj je izredno. Vseh prijavitelcev ni bilo mogoče sprejeti že zdaj v prvo izmeno. Razdeljeni so bili v več skupin. Tokrat sta na vrsti dve skupini. Slušatelji prve skupine bodo obiskovali gospodinjsko-kuharski tečaj, slušatelji druge skupine pa bodo tokrat osvojili znanje iz pletenja in kvačkanja. Predavateljici, ki ju je odbor Društva prijateljev mladine Stara Ljubljana našel s posredovanjem Centralnega zavoda za napredek gospodinjstva, sta zadovoljni. Vilma Irmanova, ki je prevzela pouk iz gospodinjstva in kuhanja, se je že po prvih štiri urah učnih urah pohvalila:

»Neverjetno zavzeti so ti mladi ljudje. Danes smo obravnavali manj pritegljivo temo — teorijo; pogovorili smo se o nauku zdrave prehrane, o

kalorijah, o količinski vrednosti teh kalorij, pretresali smo vprašanja, kako prehrana vpliva na človeški organizem. Potem smo se pogovorili o gospodinjstvu, o osnovnih pojmi dobrega gospodinjstva, kako je mogoče varčevati tudi pri kuhanju, pri elektriki, povsod. In zanimivo, kljub teoriji, ki je več ali manj suhoparna, je bila diskusija ves čas živahna. Vsi slušatelji so aktivno sodelovali v pogovoru. Prosili so celo, da bi pri naslednji uri s to temo nadaljevali, še prej, ko se bomo lotili samega kuhanja, ko bomo pričeli s sestavljanjem jedilnikov, s poskušanjem pripravljenih jedi.« Tu je predavateljica za hip utihnila in kot da bi se nečesa spominila, je nadaljevala s povsem drugo temo razgovora. »In celo trije moški so med slušatelji,« je rekla. »To so mladi, resni ljudje, nič manj zavzeti od deklet.« Zdej se je Irmanova skoraj milo nasmejala in dodala: »Ti trije bodo prav gotovo dobri možje in dobri očete.«

Tudi učiteljica ročnih del Ida Mariničeva je z zadovoljstvom ugotovila, da so mladi ljudje željni znanja, tudi iz te plati in iz te snovi. Pri tem je še dodala:

»Nekaj je popolnih začetnikov. Nekaj je takih, ki imajo samo osnovo. So pa tudi taki, ki želijo predvsem to, da izpopolnijo svoje znanje: glede krojenja pletenin, glede izdelave in podobno. Delo bomo kljub vsemu vskladili tako, da bodo vsi napredovali.«

Zanimanje za tečaj ne izvira samo iz področja KS Stara Ljubljana. K tečaju se prijavljajo tudi drugi mladi ljudje, iz okoliških krajevnih skupnosti in celo iz drugih občin. Uspeh tečaja pa se bo pokazal na skromni svečanosti, ko bosta prvi dve skupini zaključili tečaj in priredili razstavo svojih izdelkov.

Bogdan Jugovič

Marta Grom

jega okolja kot o svojih organizacijah združenega dela, čeprav je več kot očitno, da nobena organizacija združenega dela ne more biti niti krajevna niti občinska in celo republiška ne. Če nam je seveda kaj do splošnih koristi.

Osnovni dilemi, kakor jim po navadi pravimo, je bilo na aprilskem posvetu v KS Kolodvor, več kot dovolj. Odvisne so pač bile od tega, kdo in s kakšno težo je stal za njimi. Zdaj se nam, da je takrat najbolj zbudila v oči trditve, bolj vprašanje, zakaj se občani, torej tudi delavci in z njimi sindikat, ne vključujejo dovolj aktivno v delo krajevnih skupnosti.

Ali ne razumejo, da bi lahko v tem delu izražali in uveljavljali svoje primarne potrebe in interese? Trdili bi sicer, da se tega občani dobro zavedajo, vendar je hkrati tudi res, da niso navdušeni za seje in sestanke, ki so sklicani bolj ali manj zaradi gole formalnosti. Povsem nekaj drugega je, kadar so na dnevnem redu seje zadeve, o katerih imajo občani in delavci možnost dejanskega skupno odločati. Sodeč po sodobni praksi, ki ra- je uporablja procentualno delitev za najrazličnejše samoupravne interesne skupnosti, kakor da bi se naslonile na preprosto načelo, da najprej ljudje povedo, kaj se jim zdi primerno in potrebno, potem bodo že sami povedali, koliko denarja so pripravljeni odšteti, je takih možnosti razmeroma malo. Temu primerna je potem tudi zavzetost občanov za reševanje skupnih problemov v okviru krajevnih skupnosti.

Postarano središče mesta

Ostanimo za hip še pri lanskem posvetu. Na pogovoru v krajevni skupnosti Kolodvor se je takrat vnela med govorniki živahna in zanimiva polemika o starostnem sestavu prebivalstva. Rekli smo »starostni sestav« z malce ironije. Gre namreč za to, kako daleč čez polovico vseh aktivistov krajevnih skupnosti je upokojencev. Med njimi seveda prevladujejo borci. To pomeni, da starejši občani v KS Kolodvor še danes, tako kot lani in leta nazaj, nosijo na svojih plečih utrip in učinke dela krajevnih skupnosti.

Če je to prav, morda za nekoga celo normalno, se ne bi želeli spuščati, dejstvo pa je, da se starejši občani prav zaradi tega podatka, ki govori njim v prid, ne morejo sprijazniti s trditvijo, da ni prav, če je mladih v središču mesta manj in manj.

Krajevne skupnosti v središču Ljubljane, zvečine v Centru, ne bodo poživile svoje aktivnosti vse dotlej, dokler se bodo ukvarjale z golim teoretičnim zbiranjem o koristnosti takega ali drugačnega starostnega sestava svojih prebivalcev, temveč se bodo raje vprašale, kdo je pripravljen prijeti za delo in kdo ne. Ob tem smo slišali na posvetu zanimivo mnenje, da za aktivne starejše občane, dokler pač delajo, ni treba biti v skrbeh. Težava pa se pojavi takrat, ko bomo morali, če ne danes, pa jutri primerno poskrbeti za starejše občane, ko bodo ostali sami, obnemogli in si ne bodo mogli sami pomagati. Res je

sicer, da smo se v Centru zadnja leta s pomočjo občinskega odbora RK zavzeto lotili soseske pomoči ostarelim občanom, vendar še ne v takšni meri, da bi bili lahko z njo zadovoljni.

Delegati iz »močnih« delovnih organizacij

Morda si bo kdo med bralci sam zastavil vprašanje, ali je bilo potrebno spregovoriti poprej o lanskem posvetu v KS Kolodvor. Naj sodijo, kakor želijo, vendar se je novinarju zdelo povsem umestno, da pred obravnavo »glavne teme« opozori na nekatera spoznanja, značilna za omenjeno krajevno skupnost.

Zapisali smo, da se problem, vsebinsko opredeljenega delovanja sindikatov in prek njega delavcev iz temeljnih in drugih organizacij združenega dela, pojavlja v tistih krajevnih skupnostih, ki imajo v »svoji sredi« večje število temeljnih organizacij, s tem pa tudi več osnovnih sindikalnih organizacij. Zatorej ostanimo pri primeru KS Kolodvor.

Dosedanja praksa KS Kolodvor je nedvoumno pokazala, da so vključeni v samoupravne organe in v delo krajevnih organizacij SZDL predvsem delegati iz »močnejših« temeljnih in drugih organizacij združenega dela bolj ali manj neposredno. Zato pa dosedaj mnoge osnovne organizacije sindikata še niso dobile dovolj možnosti za sodelovanje v delu krajevnih skupnosti. Vendar bi želeli bralce ob tej ugotovitvi spomniti na to, da je v KS Kolodvor po lanskem po-

datkih kar 150 osnovnih sindikalnih organizacij.

Zato nas ne sme presenetiti dejstvo, da smo se v Centru, bolj povedano po prizadevanjih občinskega sveta ZSS, prvi spopadli z organizirano sindikata v krajevni skupnosti. Statutarni dogovor o organiziranosti in delovanju sindikata, ki je bil sprejet na 8. kongresu slovenskih sindikatov 1974 v Celju omogoča med drugim tudi ustanavljanje svetov delegatov osnovnih sindikalnih organizacij v krajevnih skupnostih.

Postopek je sila enostaven: vse osnovne sindikalne organizacije v krajevni skupnosti delegirajo svojega člana v svet delegatov OOS v krajevni skupnosti, slednji pa nato izvoli delegacijo za krajevno organizacijo Socialistične zveze.

V Centru nismo bili med tistimi, ki so pozabili na ta kongresni dokument in doslej niso posvetili dovolj pozornosti organiziranosti sindikatov v krajevni skupnosti. Zato smo že pred časom, ne samo v KS Kolodvor, marveč tudi v nekaterih ostalih krajevnih skupnostih, ustanovili svete delegatov osnovnih sindikalnih organizacij v KS. Delegati so prevzeli precejšnjo bremena, zlasti še, ker so njihove naloge izrednega pomena, predvsem pa zato, ker morajo s stališči sindikalnega članstva, delavcev, organiziranih v samoupravnih sindikalnih skupinah, usmerjati delo delegacije v krajevni skupnosti SZDL. Prav tako so dolžni (to zdaj v mnogih primerih že tudi delajo) obravnavati in usklajevati stališča, pobude in predloge osnovnih

organizacij sindikata o delu in akcijah delegacije in drugih samoupravnih organov v krajevnih skupnostih ter povzru vsega opravljati še vse tiste naloge, za katere so zadolženi s strani svojih osnovnih sindikalnih organizacij.

Le s tako zasnovano organiziranostjo smo dobili na najširši fronti možnost, da se osnovne sindikalne organizacije neposredno povezujejo s krajevno skupnostjo, kot je do danes že poučen primer v KS Kolodvor, seveda pa tudi drugje. Toda, z organiziranjem svetov delegatov osnovnih sindikalnih organizacij v krajevnih skupnostih smo v Centru storili le prvi korak. Druga naloga je, da se sindikalno članstvo in komunisti posebej zavzeto v okviru krajevnih skupnosti prizadevajo za dosledno uveljavitev ustavnega načela, da mora delavec gospodariti s sredstvi, ki jih ustvarja tam, kjer živi in dela, potemtakem v krajevni skupnosti.

Po vsem sodeč torej ne more in ne sme več biti meja med obema temeljnima celicama — krajevno skupnostjo in temeljno in drugo organizacijo združenega dela. Dosedanje izkušnje dela svetov delegatov osnovnih sindikalnih organizacij v krajevnih skupnostih so prav v Centru potrdile, da se zavedamo uresničevanja ustavnih določil v vsakodnevni samoupravni praksi in da delavec ne more odločati o ustvarjenem dohodku brez »pristojnosti« svoje krajevnih skupnosti, skratka, brez svojega okolja, v katerem živi in dela.

IVO VIRNIK